

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

BERGENSKE ELDSTE HOVEDVEG – 1840-TALLET

Kommune :

4642 Lærdal

Askeladden-ID:

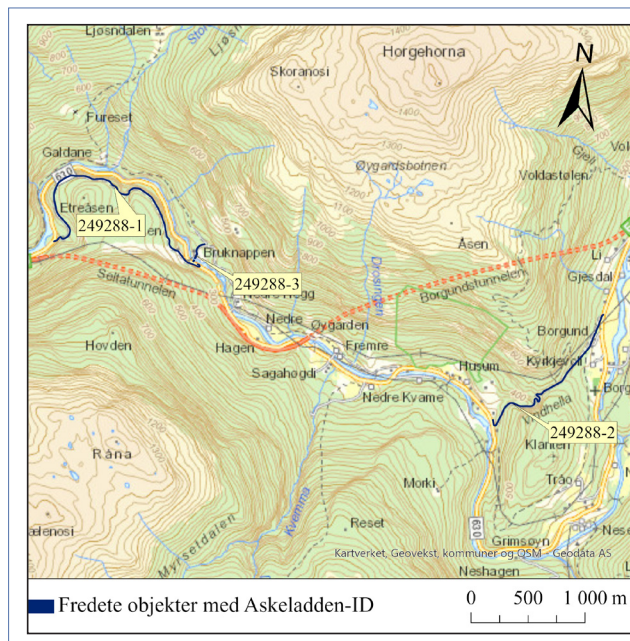
249288

Vegnummer:

Nedlagt veg

Referanse til landsverneplan:

28a og 32

Omfang fredning

Navn	Datering	Askeladden-ID	Koordinater fra Euref 89, UTM 33	Koordinater til/senter Euref 89, UTM 33
Bergenske eldste hovedveg - Seltåsen	1849	249288-1	X: 107599 Y: 6790607	X: 108924 Y: 6790579
Bergenske eldste hovedveg - Vindhella	1846	249288-2	X: 111454 Y: 6789041	X: 112425 Y: 6789961
Steine bru	1846	249288-3		X: 108838 Y: 6790460

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

Fredning lokalitet

- Omfang:** Fredningen omfatter vegstrekningene med tilhørende konstruksjoner, som nevnt ovenfor.
- Formål:** Formålet er å sikre og bevare vegene som et eksempel på en opprinnelig del av Bergenske eldste hovedveg, og en av de første vegene bygget etter moderert fransk prinsipp med høye, spektakulære murer som tilpasning til et bratt terreng.
- Fredningen skal sikre og bevare vegenes karakter, samt opplevelsen av vegene i landskapet.
- Begrunnelse:** Vegstrekningene gjennom Seltåsen og Vindhella, som ble bygget i perioden 1842-46, inngikk som del av Bergenske eldste hovedveg mellom Christiania (Oslo) og Bergen. Kaptein Henrik Christian Finne var ansvarlig for utbyggingen av Bergenske hovedveg på midten av 1800-tallet. Vegen gjennom Vindhella er regnet som et av hans mesterverk, og er et referanseverk innen vegbygging.
- Bergenske eldste hovedveg var en av de første vegene der vegen ble anlagt etter et moderert fransk prinsipp, lagt i slynger for å oppnå slakere stigninger. Vegen gjennom Vindhellaskaret ble oppført som erstatning for Bergenske kongeveg, som var for bratt og dårlig egnet for vognkjøretøy.
- Vegstrekningene er en viktig kilde til kunnskap om datidens vegbyggingsteknikk og har høy samferdselshistorisk verdi. Vegene med sine høye steinmurer har også stor opplevelsesverdi.
- Vegene inngår i et vegmiljø med flere generasjoners veger som gir området en veghistorisk tidsdybde.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

BERGENSKE ELDSTE HOVEDVEG - SELTÅSEN

Koordinater:

X: 107599 Y: 6790607 - X: 108924 Y: 6790579

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

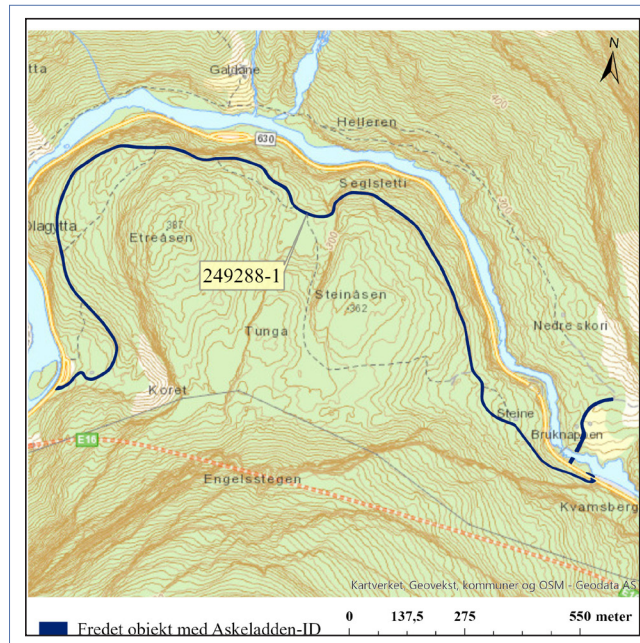
1849

Askeladden-ID:

249288-1

Referanse til landsverneplan:

32a

Fredning enkeltminne

Omfang: Fredningen omfatter vegens linjeføring og vegprofil med skråningsutslag.

Vegens linjeføring er definert av vegens horisontal- og vertikalkurvatur. I vegprofilet inngår over- og underbygning med vegbredde, vegmurer, stabbestein, grøfter og stikkrenner. Skråningsutslaget omfatter den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av vegens tilpasning til det naturlige terrenget.

Formål: Formålet er å sikre og bevare vegens linjeføring og karakter som en veg bygget etter et moderert fransk vegbyggingsprinsipp, der vegen er bygget opp i terrenget på vertikale tørrmurer med en stigning som ikke er brattere enn 1:5.

Fredningen skal sikre og bevare vegprofilet med over- og underbygning inklusiv vegbredde, tørrmurte vegmurer, stabbestein, stikkrenner og grøfter. Fredningen skal også sikre vegens tilpasning til landskapet med skjæringer og fyllinger.

Begrunnelse: Bergenske eldste hovedveg - Seltåsen fra 1849 er bygget etter et moderert fransk vegbyggingsprinsipp, der vegen er bygget opp i terrenget med en linjeføring som er bedre tilpasset vognkjøretøy. I stedet for å følge den rette linje følger den i større grad terrenget og er lagt med noe mindre stigning enn de første kjørevegene. Vegen er på enkelte steder bygget opp i terrenget med noen imponerende vertikale steinmurer.

Vegen over Seltåsen ble nedlagt som hovedveg allerede i 1889, og er derfor bevart i autentisk stand. Vegen har høy samferdselshistorisk verdi.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

BERGENSKE ELDSTE HOVEDVEG - VINDHELLA

Koordinater:

X: 111454 Y: 6789041 - X: 112425 Y: 6789961

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

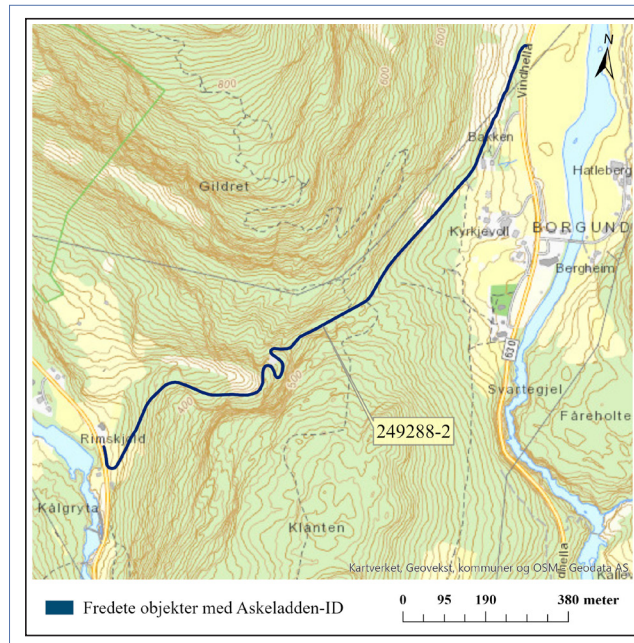
1846

Askeladden-ID:

249288-2

Referanse til landsverneplan:

28a

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter vegens linjeføring med vegprofil og skråningsutslag.
- Vegens linjeføring er definert av vegens horisontal- og vertikalkurvatur. I vegprofilet inngår over- og underbygning med vegbredde, vegmurer, rekkverk, stabbesteiner, grøfter og stikkrenner. Skråningsutslaget omfatter den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av anleggets tilpasning til det naturlige terrenget.
- Formål:** Formålet er å sikre og bevare vegens linjeføring og karakter som eksempel på en veg bygget etter et moderert fransk vegbyggingsprinsipp, der vegen er lagt i slynger.
- Fredningen skal sikre og bevare vegprofilet med over- og underbygning inklusiv vegbredde, tørrmurte vegmurer, stabbestein, rekkverk, stikkrenner, eldre vegutstyr og grøfter. Fredningen skal også sikre vegens tilpasning til landskapet med skjæringer og fyllinger.
- Begrunnelse:** Bergenske eldste hovedveg - Vindhella fra 1846 representerer god ingeniørkunst og er et godt eksempel på at det franske vegbyggingsprinsippet ble moderert ved at vegen ble lagt i slynger slik at stigningene ble slakere. Typisk er at vegen er bygget opp i terrenget med vertikale vegmurer av tørrmurt stein. De største murene er opptil 12 meter høye og framstår som et mektig byggverk i landskapet. Rester av eldre vegrekkverk i jern og stabbestein er med på å gi strekningen en historisk kontekst.
- Bergenske eldste hovedveg - Vindhella ble nedlagt som hovedveg allerede i 1872, og er derfor bevart i autentisk stand. Vegen har høy samferdselshistorisk verdi og opplevelsesverdi. I 2013-2016 gjennomgikk vegen en storstilt restaurering, og prosjektet ble tildelt Europa Nostra Grand Prix Award i 2017 i klassen for bevaring.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

STEINE BRU

Koordinater:

X: 108838 Y: 6790460

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

-

Datering:

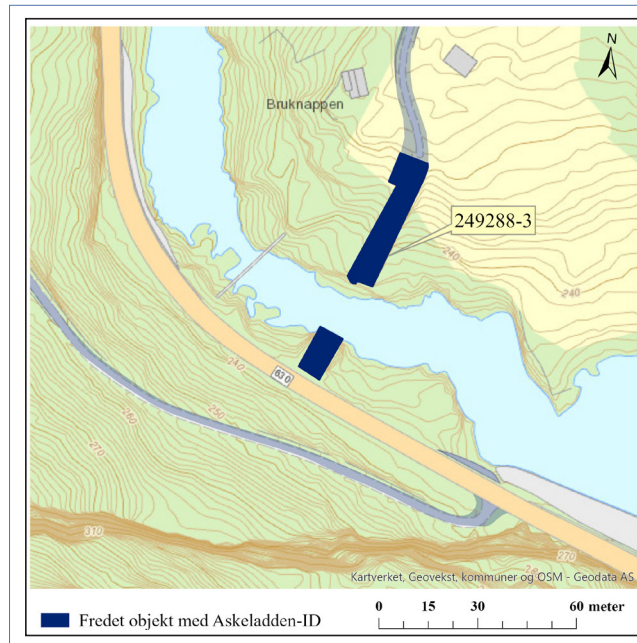
1846

Askeladden-ID:

249288-3

Referanse til landsverneplan:

32b

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter restene av gammel bru i form av to landkar, som del av vegen.
- Fredningen omfatter også landkarenes plassering i landskapet med tilpasninger til terrenget. Med terrengetilpasning menes den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av landkarenes tilpasning til det naturlige terrenget.
- Formål:** Formålet med fredningen er å sikre og bevare landkarene som del av vegen. Fredningen skal ivareta landkarenes hovedpreg.
- Begrunnelse:** Steine bru fra 1846 består av tørrmurte landkar av naturstein på begge sider av Lærdalselvi ved Bruknappen. Brua ble ødelagt av en storflom i 1860. Som følge av dette, ble brua og vegen gjennom Galdane på nordsiden av elva lagt ned som hovedveg.
- Rester av landkarene til Steine bru fra 1846 har verdi som del av Bergenske eldste hovedveg - Seltåsen, og samferdselshistorisk verdi.